

Ryc. 24. Unikatowe walory przyrodnicze obszarów Natura 2000 – skrzyp.
Fot. U. Żurek-Pysz.

Alive – obserwacja czterech postać w wiosny; bociana, jaskółki dymówki, jerzyka i kukułki.

Dr inż. Urszula Żurek-Pysz, Katedra Geotechniki, Wydział Inżynierii Lądowej, Środowiska i Geodezji, Politechnika Koszalińska. E-mail: urszula.zurek-pysz@tu.koszalin.pl

KACZKI DZIWACZKI

Kaczka dziwaczka, niezapomniana bohaterka wiersza Jana Brzechwy, mieszkała nad rzeczką opodal krzaczka i zносиła jaja na twardo. W naturze aż takie dziwactwa nie występują, jednak wśród znanych

ubarwieniem od standardowej kaczki krzyżówki. Wiadomym jest, że w każdym gatunku mogą zdarzyć się osobniki odmienne kolorystycznie. Wśród ptaków najczęściej mamy do czynienia z leucyzmem, gdy

Ryc. 1. Kaczka krzyżówka w jaśniejszych barwach. Fot. M. Olszowska.

i pospolitych kaczek krzyżówek (*Anas platyrhynchos*) spotkamy różne barwne odmienne. Coraz częściej w miastach widuje się osobniki odbiegające swoim

u osobnika białe ubarwienie dotyczy tylko niektórych piór oraz z częściowym albinizmem, gdy cały osobnik jest jaśniejszy od form typowych, a tęczówka oczu ma

kolor normalny. O barwnych odmieńcach wśród ptaków krukowatych już pisałam (*Wszechświat*, t. 113, Nr 4–6/2012), podobnie Marek Guzik i Anna Gał (*Wszechświat*, t. III, Nr 7–9/2010). Wśród kaczek krzyżówek występują również mieszańce tych kaczek z kaczką domową. Zwykle te osobniki, tzw. sołtysy, są odmieńcami z różnymi wersjami barw-

Ryc. 2. Nietypowa kaczka i typowo ubarwiony samiec. Fot. M. Olszowska.

są osobnikami płodnymi, przekazującymi swoje geny na następne pokolenia, toteż przybywa sołtysów w naszych miastach. W styczniu i w lutym na jeziorze Czoch w Mrągowie pływała samica kaczki krzyżówki, której trudno było nie zauważyć. Odbiegała od osobników typowo ubarwionych swoim jaśniejszym upierzeniem (Ryc. 1). Samica posiadała beżowe pióra w różnych odcieniach. Ten przypadek może być, jak się wydaje, przykładem częściowego albinizmu, ponieważ jaśniejsza barwa dotyczyła całego upierzenia ptaka, tylko lusterko miało zachowaną barwę fioletową i tęcza oka była normalnie zabarwiona. Samica zachowywała się tak, jak inne kaczki. Nie była izolowana przez pozostałe osobniki stada ani nie była przez nie w żaden sposób niepokojona. Wprost przeciwnie. Samica bywała otoczona przez samców w barwach godowych (Ryc. 2). Od marca natomiast obserwuję sołtysa – samca kaczki krzyżówki. Ten osobnik różni się od innych samców ubarwieniem piersi, która jest w przewadze biała, a ruda jedynie pod białą obrożą na szyi (Ryc. 3). Upierzenie reszty ciała kaczora jest typowe, podobnie jak jego zacho-

Ryc. 3. Kaczor – sołtys z rudo-białą piersią. Fot. M. Olszowska.

nymi. Część tych nietypowo ubarwionych ptaków może być efektem nagromadzonych mutacji, gdyż w osiadłych miejskich populacjach rośnie prawdopodobieństwo chowu wsobnego (krewniaczego). Sołtysy

wanie. Bardziej spostrzegawczy przechodnie przystają, przyglądając się kaczce „dziwaczce”.

mgr Maria Olszowska, marjolsz@interia.pl